

FİNANSAL KURULUŞLARA YÖNELİK TERÖRİZMİN FİNANSMANIYLA MÜCADELE REHBERİ

T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU BAŞKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

1) GİRİŞ	4
A) AMAÇ	4
B) METODOLOJİ	5
2) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU VE ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ	6
A) ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ	6
a) Genel Bilgiler	6
b) Ülkemiz İçin Tehdit Oluşturan Terör Örgütleri, Finans Kaynakları ve Finansman Yöntemleri	6
B) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU	13
a) Uluslararası Düzenlemelerde Terörizmin Finansmanı Suçu	13
b) Ulusal Mevzuatımızda Terörizmin Finansmanı Suçu	14
3) FİNANSAL KURULUŞLAR VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI KAPSAMINDAKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ	16
A) 5549 SAYILI SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FİNANSAL KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	16
a) Yükümlü	16
b) Yükümlülükler	17
c) Yükümlülük Denetimi Faaliyetleri	20
d) Yükümlülük İhlallerine İlişkin Yaptırımlar	21
B) 6415 SAYILI TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FİNANSAL KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	23
4) TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE FİNANSAL KURULUŞLARIN DİKKAT ETMELERİ GEREKEN HUSUSLAR VE ÖRNEK VAKALAR	25
A) RİSKLERE İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARASI MEVZUATTA YER VERİLEN GENEL GÖSTERGELER VE ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ	25
a) Risk Sınıflandırması	25
b) Terörizmin Finansmanı Kapsamında Finansal Kuruluşlara Yönelik Şüpheli İşlem Tipleri	26
B) VAKA ÖRNEKLERİ	28
5) SONUÇ	34

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ATM: Automatic Teller Machine - Bankamatik

BAŞKANLIK: Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

BİK: Bankacılık İŞlem Kayıtları

BM: Birleşmiş Milletler

BMGK: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi

BÖG: BirleŐik Özgürlük Gücü

CDD: Customer Due Diligence - Müşteri Durum Tespiti

CMK: Ceza Muhakemesi Kanunu

DEAŞ: Devlet'ül Irak ve'Ő Şam - Irak-Şam İŐlam Devleti

DHKP-C: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi

DKP: Devrimci Komünarlar Partisi

EFT: Elektronik Fon Transferi

EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü

EGMONT: Egmont Group of Financial Intelligence Units

EUR: Euro

FATF: Financial Action Task Force - Mali Eylem Görev Gücü

FETÖ: Fetullahçı Terör Örgütü

FIU: Financial Intelligence Unit - Mali İŐstihbarat Birimi

GİB: Gelir İdaresi Başkanlığı

HKO: Halk Kurtuluş Ordusu

IMF: International Monetary Fund - Uluslararası Para Fonu

İPC: İdari Para Cezası

KCK: Koma Civakên Kurdistanê - Kürdistan Topluluklar Birliği

MASAK: Mali Suçları Araştırma Kurulu

MKP: Maoist Komünist Parti

ML: Marksist Leninist

MLKP: Marksist Leninist Komünist Parti

MLSPB: Marksist-Leninist Silahlı Propaganda Birliği

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development - Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

PKK: Partiya Karkerên Kurdistanê - Kürdistan İşçi Partisi

PDY: Paralel Devlet Yapılanması

PYD: Partiya Yekîtiya Demokrat - Demokratik Birlik Partisi

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

ŞİB: Şüpheli İşlem Bildirimi

TCK: Türk Ceza Kanunu

Tedbirler Yönetmeliği: Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

TF: Terörizmin Finansmanı

TİKKO: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu

TKP: Türkiye Komünist Partisi

TL: Türk Lirası

USD: United States Dollar - Amerikan Doları

UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

Uyum Yönetmeliği: Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülöklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik

YPG: Yekîneyên Parastina Gel - Halk Koruma Birlikleri

1) GİRİŞ

A) AMAÇ

Teröristlerin ve terör örgütlerinin temel amacı gelir elde etmek olmasa da faaliyetlerini finanse edebilmeleri için mali desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle, terör örgütleri mali kaynak bulmak ve terör faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla bu fonları ihtiyaç duyan kişilere aktarma çabası içerisindeyler.

Teröristler ve terör örgütleri, faaliyetlerinin finansmanında kullanılan fonların gerçek sahiplerinin kimliğinin gizlenmesi veya yasa uygulama birimleri ile yükümlülerin dikkatini çekmemesi için yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin kaynağını gizlemek amacıyla suç gelirlerinin aklanmasında kullanılanlara benzer yöntemler kullanmaktadır. Böylece bir taraftan terör eylemlerinde kullanılan fonların gizliliği sağlanmakta, diğer taraftan terörizmin finansmanı (TF) için ayrılan fonlara el konulması veya bu fonların müsaderesinin önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Ancak TF için yapılan mali işlemlerin çoğunlukla küçük tutarlarda olması ve daha önemlisi elde edilen fonların yasal yollardan da elde ediliyor olması, bu fonların takip ve tespitini, aklamaya suçunun takip ve tespitine göre daha zor hale getirmektedir.

Terör örgütlerini diğer suç örgütlerinden ayıran temel özellik, güttükleri amaçta kendini göstermektedir. Terör örgütlerinin nihai amacı geleneksel suç örgütlerinden farklı olarak gelir elde etmek değil, elde ettikleri gelirle ideolojilerini gerçekleştirmek ve faaliyetlerinin devamını sağlamaktır. Bu bağlamda, terörizm sadece yasadışı kaynaklardan elde edilen fonlarla değil, aynı zamanda yasal yollardan elde edilen kaynaklarla da finanse edilebilmektedir.

Fonların yasal yollardan elde edildiği durumda aklanmasına ihtiyaç duyulmamakla birlikte, terör örgütleri yine de yasal finans kaynaklarını ve bağlantılarını gizleme ihtiyacı duymaktadırlar. Bu ihtiyaç, terör örgütlerinin yetkili birimlerin dikkatini çekmeden fonları toplamak ve kullanmak için aklamaya benzer yöntemler bulmalarını gerekli kılmaktadır.

Hangi yoldan elde edilmiş olursa olsun işleme konu olan fonların ve diğer varlıkların teröristler ve terör örgütleri ile ilgili olup olmadığına dikkat edilmeksizin iş ilişkisi kurulması ve işlem tesis edilmesi ilgili mali kuruluşa önemli derecede itibari, fonksiyonel ve yasal risk getirecektir. Bu riskler; teröristlerin ve bunlarla bağlantılı kişi ve kuruluşların, ilgili mali kuruluşun denetim ve izleme prosedürünün eksikliğinden, kontrol dışı alanlardan ve görevli personelin ihmal veya kusurlu davranışlarından faydalanması suretiyle artabilmektedir.

Yükümlülerin terörizmin finansmanında suistimal edilmemeleri ve risklerle karşılaşmamaları için aklamaların önlenmesine yönelik tedbirlerin yanı sıra terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik de risk temelli yaklaşımlar ihdas etmeleri ve uygulamaları gerekmektedir.

Bu rehber finansal kuruluşlara yönelik olarak TF ile mücadelede kılavuz olması adına hazırlanmış olup, TF bakımından finansal kuruluşların maruz kaldıkları risklerinin, finansal kuruluşlarca alınması gereken önlemlerin, yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin, dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğunu ortaya koymayı ve böylece bu konudaki farkındalıklarını artırarak bilgi seviyesini yükseltmeyi amaçlamaktadır.

Bu sebeple rehber, uluslararası ve ulusal düzenlemelerde TF suçunu; ülkemiz için tehdit oluşturan terör örgütleri ile finansman kaynakları ve yöntemlerini içerecek şekilde ülkemizdeki TF riskinin ortaya koyulmasını; 5549 ve 6415 sayılı Kanunlar ile alt düzenlemelerinde finansal kuruluşların TF kapsamındaki yükümlülükleri ve son olarak finansal kuruluşların özellikle dikkat etmeleri gereken hususlarla birlikte örnek vakaları içerecek şekilde kaleme alınmıştır.

B) METODOLOJİ

Finansal Kuruluşlara Yönelik Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Rehberinin metodolojisi, temel olarak uluslararası alanda söz konusu standartları belirleyen kuruluş olan Financial Action Task Force'un (FATF/Mali Eylem Görev Gücü) rehberliğine dayanmakta olup, finansal kuruluşlara yönelik olarak gerekli farkındalıkları yaratmak ve ulusal düzeyde bir TF risk algısı oluşturmak suretiyle buna yönelik önleyici faaliyetler yürütülmesini sağlamak amacıyla, konuya ilişkin FATF rehberleri ve tavsiyeleri esas alınarak oluşturulmuştur.

Rehberin oluşturulmasına yönelik olarak Avrupa Birliği'nin kara para aklama ve terörizmin finansmanı alanındaki EU AML/CFT Global Facility programı kapsamında görevli uzmanlardan teknik düzeyde eğitimler alınmış olup, Rehber hazırlanırken söz konusu eğitimin çıktılarından da istifade edilmiştir.

FATF terminolojisinde yer alan, TF faaliyetlerinin fonların toplanması, sağlanması veya kullanılması şeklinde gerçekleştirilebileceğinden hareketle tüm bu faaliyetleri kapsayacak şekilde ve Ulusal Risk Değerlendirmesi ile paralel olarak hazırlanmış olan bu Rehber; ulusal düzeyde bir TF risk değerlendirmesi oluşturulabilmesine odaklanmıştır.

Rehberde ele alınan risk değerlendirmesinin altında yatan temel kavramlar, ülkemize yönelik tehdit ve risk oluşturan terörist unsurlar, bu unsurların temel finansman yöntemleri ve bu unsurlarla mücadele sürecinde finansal kuruluşların dikkat etmeleri gereken hususlar olarak ifade edilebilir. Bu sınıflandırmaya paralel olarak, Rehber temelde iki bölüme ayrılmıştır: Ülkemizdeki TF riski ve söz konusu risklere yönelik olarak finansal kuruluşlar tarafından dikkat edilmesi gereken hususlar.

Temel olarak, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) bünyesinde TF suçuna yönelik analiz ve değerlendirme sürecinde görev alan ve yükümlülük denetimi süreçlerinde özel sektörle de işbirliği içerisinde bulunan uzman ve yöneticilerin geçmiş bilgi ve tecrübelerine dayanılarak hazırlanmış olan bu Rehberde, gerek kamu sektöründe gerekse özel sektörde yer alan paydaş kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden de istifade edilmiş, vaka ve tipoloji örnekleri içerisinde mümkün olduğunca farklı sektör ve alanlara temas edilmeye çalışılmıştır.

Gerek FATF rehberlerinde ve diğer uluslararası dokümanlarda gerekse daha önce hazırlanmış olan ulusal rehberlerde yer alan risk faktörlerine de ilgili bölümlerde değinilmiş, bu kapsamda riski yüksek ve suistimale açık olduğu değerlendirilen alan ve sektörlerle yönelik olarak bunlara özgü açıklamalar yapılmış ve "Kırmızı Bayrak" diye tabir edilen şüpheli olabilecek işlem tiplerine ilişkin örneklere yer verilmiştir.

2) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU VE ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ

A) ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ

a) Genel Bilgiler

Her birey ve kurum için olduğu gibi terör örgütleri için de finansman hayati öneme sahiptir. Terör örgütleri eylem yaptıkça varlıklarını devam ettirmekte ve eylemleri finansman sayesinde hayat bulabilmektedir. Diğer bir ifadeyle terör örgütünün düzenli bir finansman faaliyetinin olmaması veya finansman eksikliği, “terör eylemlerini ve diğer örgütsel faaliyetlerini” etkileyecek/engelleyecek; örgütsel faaliyetlerin olumsuz etkilenmesine paralel olarak terör örgütleri giderek güç kaybedecek ve zamanla terör eylemleri ile faaliyetleri son bulacaktır.

TF ile mücadele, terör örgütlerinin mali faaliyetlerini hedef alan mücadele türüdür. TF türleri ülkemizde faaliyet gösteren terör örgütlerinin kullandığı her türlü kaçakçılıktan (uyuşturucu, silah, göçmen, sigara, akaryakıt, emtia vb.) elde edilen suç gelirleri, nüfuz edebildikleri alandan zorla veya gönüllü olarak toplanan paralar (bağış ve yardımlar vb.) dini duyguların suistimaline, yolsuzluktan yasal görünümlü şirket gelirlerine kadar çok geniş bir alanda yer almaktadır.

Terör, uzun yıllardır Türkiye'nin güvenlik ve istikrarına yönelik tehditlerin başında gelmektedir. Jeopolitik ve jeostratejik coğrafî konumu nedeniyle Türkiye hem doğrudan bir hedef olarak terör tehdidinde maruz kalmakta hem de siyasi istikrarsızlıklar ve çatışmaların yoğun olduğu bölgelere komşu olmasından ötürü dolaylı olarak terörden etkilenmektedir. Bu durum Türkiye'nin yüksek düzeyde terör ve TF tehdidinde maruz kalmasına yol açmaktadır.

Terörden muzdarip birçok ülkenin durumundan farklı olarak Türkiye; zor bir coğrafyada, iç ve dış kaynaklı, çok bileşenli, farklı karakterde ve büyük çaptaki birden fazla terör örgütünün hedefi olan, bu örgütlerle eşzamanlı mücadele eden ve hatta bu örgütlerin zaman zaman kendisine karşı işbirliğiyle eşgüdüm içerisinde hareket ettiği bir ülke konumundadır. Farklı türde ve yapıdaki bu terör örgütlerinin finansmanlarını hangi yoldan sağladıkları, örgütün ideolojisine, amacına, organizasyon yapısına ve çapına göre değişiklik göstermektedir. Örgütler kimi zaman yasal çerçevede hareket ettikleri birtakım faaliyetlerden elde ettikleri gelirleri finansman kaynağı olarak kullanırken çoğunlukla yasadışı faaliyetlerden finansman sağlamaktadırlar. Bu durum Türkiye'nin karşı karşıya olduğu TF tehdidinin çok yönlü olması sonucunu doğurmaktadır.

b) Ülkemiz İçin Tehdit Oluşturan Terör Örgütleri, Finans Kaynakları ve Finansman Yöntemleri

1) Terör Örgütleri

Türkiye, FETÖ'den etnik bölücü PKK'ya, aşırı solcu terör örgütü DHKP-C'den, El Kaide ve DEAŞ gibi dini istismar eden terör örgütlerine kadar, terörizmin farklı biçimleriyle yıllardır mücadele etmektedir.

Türkiye'nin ulusal güvenliğine, toprak bütünlüğüne, siyasi birliğine, kamu düzeni ile vatandaşlarının ve güvenlik güçlerinin can ve mal güvenliğine yönelik tehdit oluşturan bölücü, aşırı sol görüşlü ve dini istismar eden nitelikteki terör örgütleri, şu şekilde sıralanabilir:

Ulusal Örgütler:

-PKK/KCK-PYD/YPG,

-FETÖ/PDY,

-DHKP-C,

-Diğer Sol Örgütler (MLKP, TKP/ML–TİKKO, MKP/HKO, BÖG, MLSPB, DKP),

Uluslararası Örgütler:

-DEAŞ,

-El-Kaide,

-Diğer Örgütler (El-Nusra Cephesi, Fetih El-Şam Cephesi, El-Şebab).

2) Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları

Terör örgütlerinin finans kaynaklarını üçe ayırmak mümkündür. Birincisi yasadışı yollardan elde edilen gelirlerdir. Bunlar kaçakçılık, (uyuşturucu, sigara, akaryakıt, göçmen, silah, emtia, tarihi eser vb.) yolsuzluk, gasp, hırsızlık, fidye, şantaj, haraç toplama, sözde vergi, sahtecilik (sahte kimlik, pasaport vb.) olarak sıralanabilir. İkinci olarak yasal görünümü yollardan elde edilen gelirlerden bahsedilebilir. Aidat, bağış vb. yollardan, örgütsel yayınların satışından, dernek/vakıf vb. tüzel kişiliklerin organize ettiği sosyal/kültürel etkinliklerden elde edilen gelirler, ayrıca paravan ticari işletmelerden elde edilen kazançlar örnek olarak sıralanabilir. Üçüncü olarak ise terör örgütlerinin yurt dışından elde ettikleri gelirlerinin bulunduğu ifade edilebilir.

- *Terör Örgütlerinin Yasal Olmayan Finansman Kaynakları*

Birçok terörist grup günlük harekât giderlerini, malzeme ve bilgi alımlarını, eğitim, iletişim ve seyahat giderlerini karşılamak için suç teşkil eden faaliyetlere yönelmiştir. Teröristler giderek artan bir şekilde kolay para kazanmak adına söz konusu faaliyetleri gerçekleştirmektedirler.

Terör örgütlerinin yasal olmayan finansman kaynaklarından bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

❖ **Uyuşturucu Kaçakçılığı**

Örgütlerin finans ihtiyaçlarındaki artış, örgütleri yüksek miktarlarda paranın temin edilebileceği yollara itmiştir. Bu nedenle uyuşturucu madde ticareti, örgütler açısından cazip ve kaçınılmaz hale gelmiştir. Ayrıca örgüt içerisindeki bazı kişilerin, şahsi maddi imkân elde etme anlayışları da daha fazla ve kolay paranın elde edilmesi arayışlarına yönelmede etken olmaktadır. Terör örgütleri az emekle büyük para kazanabilecekleri finans kaynaklarına ihtiyaç duymakta olup; uyuşturucu madde kaçakçılığı bu açıdan örgütlerin ihtiyaçlarını fazlasıyla karşılamaktadır.

Terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığı üzerinden gerek doğrudan ticaretini yaparak gerekse de kontrol ettikleri bölgeden geçmesine izin vermek suretiyle komisyon alarak gelir elde etme ve faaliyetleri destekleme yoluna gitmektedirler.

❖ **Silah Kaçakçılığı**

Silah ve mühimmat kaçakçılığı terör örgütleri için iki açıdan önem taşımaktadır. Öncelikle bir terör örgütü, eylemlerinde kullanmak üzere silah ve mühimmat ihtiyacı içerisinde. Ancak silah ve mühimmat, yasal yollardan elde edilemeyeceği için kaçakçılığa başvurulmaktadır. Ayrıca terör örgütleri, silah kaçakçılığı faaliyetleri sırasında diğer suç örgütleriyle ilişki içerisinde girmekte ve bu faaliyetlerinden gelir de elde etmektedirler.

Terör örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmesi için eylemlilik esastır. Eylemlilik ise; silah ve mühimmat desteği veya mühimmat bulunmasıyla sürdürülebilir. Bu nedenle terör örgütleri, eylemliliklerini sürdürebilmek için silah kaçakçılığı yapan organize suç örgütleri ile işbirliği yapmak veya direkt olarak silah kaçakçılığını kendileri yapmak zorundadırlar. Bu zorunluluk faaliyet gösterilen ülke ve bölgelerin şartlarına göre değişebilmektedir.

❖ Haraç Toplama

Terör örgütleri bağlamında haraç, “vergilendirme” adı altında özellikle işadamları ve ticari faaliyet yürüten kişilerden baskı, tehdit ve korkutma yöntemleri kullanılarak toplanan para olarak tanımlanabilir. Örgütlerce haraç toplama, “koruma, zarar vermeme, korkutma, adam kaçırmaya, bir suçu veya durumu yetkili mercilere bildirme tehdidi” şeklindeki metotlarla gerçekleştirilebilmektedir. Genel olarak, haraç verenler terör örgütü üyeleri olmayıp, terör örgütlerinden korktuklarından ve can ve mallarını muhafaza etmek istediklerinden dolayı terör örgütüne para vermektedirler. Tabii ki bu, terör örgütünün sindirme ve korkutma politikasının bir neticesidir.

❖ İnsan Kaçakçılığı

Terör örgütleri insan kaçakçılığı vasıtasıyla hem kendilerine maddi gelir sağlamak hem de eleman temin etmektedirler. Terör örgütleri ayrıca buldukları ülke dışındaki ülkelerde faaliyet gösteren insan kaçakçılığı şebekeleriyle anılan ülkelerdeki mensupları vasıtasıyla işbirliği yapmakta ve insan kaçakçılığını meslek edinmiş suç şebekelerinin gelirlerinden pay almaktadırlar.

❖ Sahtecilik

Günümüzün gelişen teknolojik imkânları dolayısıyla her türlü baskı araç-gereç ve malzemesini kolaylıkla bulabilen ve sahtecilikte uzmanlaşan terör örgütleri, hem kendi mensuplarına sahte pasaport ve kimlik basmakta hem de talep halinde organize suç örgütlerine sahte belge düzenlemek suretiyle gelir temin etmektedirler.

❖ Fidyeler ve Şantaj

Fidyeler, “bir kimsenin esirlikten veya başına gelen herhangi bir beladan kurtulmak için kendisinin veya kendi adına bir başkasının ödemesi gereken para, kurtulmalık” olarak tanımlanmakta olup, terör örgütleri açısından, iş adamı, tanınmış bürokrat, devlet adamı vb. şahısların kaçırılarak karşılığında para talebinde bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır. Dünyada birçok terör örgütü, özellikle işadamlarını kaçırmak suretiyle karşılığında fidye olarak finans kaynaklarını geliştirmeye çalışmaktadır.

❖ Gasp ve Hırsızlık

Gasp ve hırsızlık, terör örgütlerinin özellikle kuruluş aşamasında gelir temin etmek için kullandıkları yöntemlerden biridir. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte başta finans kurumları olmak üzere, büyük işyerleri özel güvenlik sistemleri kurarak terör örgütlerinin bu türden faaliyetlerine karşı gerekli tedbirleri almaktadırlar. Güvenlik sistemlerinin yanında polisin de sürekli kendini yenileyerek örgütlerin bu türden faaliyetlerine karşı bilinçlenmesi, gasp, soygun ve hırsızlık türü faaliyetlerin azalmasını sağlamıştır. Artan önlemlere rağmen örgütlerin bu tür finans temin etme yöntemini mali açıdan sıkıştırdıkları zamanlarda kullanabilecekleri söylenebilir.

- *Terör Örgütlerinin Yasal Görünümlü Finansman Kaynakları*

Terör örgütlerinin finansmanı her zaman yasadışı kaynaklardan olmamaktadır. Bunun yanında, terör örgütlerinin finansmanında yasal görünümlü kaynaklar da kullanılabilir. Yasal görünümlü kaynaklarla terörizmin finanse edilmesi, “temiz paranın kirletilmesi” veya “tersine aklama” olarak ifade edilmektedir.

❖ Aidat ve Bağışlar

Terör örgütlerinin en önemli yasal görünümlü fon kaynağı, örgüt üyelerinden “aidat” adı altında düzenli bir şekilde toplanan paralar ile örgüt sempatzanlarından gönüllü olarak veya herhangi bir baskı, cebir ve şiddet olmadan “bağış” adı altında sağlanan paralardır.

Terör örgütleri kurdukları paravan organizasyonlara ve kurumlara farklı gerekçelerle ki, genelde insani yardım başlığı altında, bağış toplayabilmekte; veyahut bazı yandaşlarından direkt olarak örgütün ideolojisine göre bağış veya teberru adı altında para talep edebilmektedirler.

Örgütlerin sempatzan ve militan kadrolarının yapmış oldukları yardımlar, önemli miktarlarda para elde edilmesine imkân sağlamaktadır. Kendileri aktif olarak örgütsel faaliyet içerisinde bulunmayan ancak örgütün savunduğu ideolojiyi bütünü ile benimseyen kişiler, yapmış oldukları maddi katkılarla örgütün amaçlarına hizmet etmenin şuurunu taşımaktadırlar.

❖ Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Suistimali

Terör örgütlerinin yasal görünümlü kaynaklarla finanse edilmesinde kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanıldığı bilinmektedir. Dernek ve vakıflar gibi kâr amacı gütmeyen kuruluşların, faaliyetlerinin geniş kapsamı, kamuoyundaki güvenilir imajları, yurt içi ve yurt dışı önemli fon kaynaklarına sahip olması, operasyonel dayanıklılıkları ve çatışma alanları dâhil dünyanın her köşesine erişme imkânı gibi coğrafi avantajları nedeniyle, kuruluş faaliyetlerinin terör örgütlerinin suistimaline açık olmasına imkan tanımaktadır.

Bu nedenle, finansal kuruluşlar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi, kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörizm amacıyla kötüye kullanılmasının engellenmesi ve bu konudaki farkındalığın artırılması TF ile mücadele açısından büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde dernekler ve vakıflar kayıt sistemine tabi olup; vakıflar 5737 sayılı Vakıflar Kanununa, dernekler ise 5253 sayılı Dernekler Kanununa tabi olarak denetlenmekte ve faaliyette bulunmaktadır. Bununla birlikte Anayasa’da, 4721 sayılı Türk Medeni Kanun’da, 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununda da sektörle ilgili düzenlemeler mevcuttur.

❖ Ticarî Faaliyetler

Terör örgütü üyesi iken ayrılmış kişilerce veya TF ile görünüşte bağlantısı olmayan kişilerce işletilen kuruluşların oluşturulması ve yasal ticarî kazançların aktarılması ile de terör örgütlerine destek verilebilmektedir.

Bazı örgütler ellerinde bulunan paraları ticarî faaliyete girişmek suretiyle değerlendirmeye çalışmakta ve bu şekilde örgütlerine gelir elde etmektedirler. Bu amaçla işyerleri ve küçük çaplı şirketler kurularak, bunlar örgütün güvendiği kişiler vasıtasıyla işletilmektedir.

❖ Örgütsel Yayınlardan Elde Edilen Gelirler

Terör örgütleri, yayımladıkları gazete, dergi ve kitapları ideolojilerini yaymak ve teorik eğitimlerde taraftarlarını eğitmek amacıyla kullanmanın yanında, aynı zamanda bu yayınları sempatzan ve militanlarına satarak mali kaynak sağlayabilmektedirler.

❖ Sosyal Etkinliklerden Elde Edilen Gelirler

Terör örgütü veya bağlı kuruluşları tarafından düzenlenen konser, şölen gibi etkinlikler yoluyla terör örgütünün finanse edilmesi mümkündür.

- *Dış Destekli Yardımlar*

Terör örgütlerinin başarısı büyük ölçüde dış desteğe bağlıdır. Dış desteği olmayan bir terör örgütünün başarılı olması mümkün görülmemektedir. Zira örgütlerin, yalnızca yurtiçi kaynaklarla beslenme, barınma, eğitim, silah vb. ihtiyaçlarını karşılamaları çok zordur. Dış yardımlar terör örgütüne aktarılmakta veya terör örgütünün yandaş bulmasına, propagandasının yapılmasına veya toplumda sempati kazanmasına yardımcı olacak şekilde kullanılmaktadır.

3) **Terör Örgütlerinin Finansal İşlemlerinde Kullandığı Muhtemel Yöntemler**

Terör örgütleri gerek ihtiyaç duydukları mali kaynakların elde edilmesi, gerekse katlanmak zorunda oldukları gider ve harcamaların gerçekleştirilmesi aşamalarında çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Terör örgütlerinin finans hareketlerinde kullandığı muhtemel yöntemleri aşağıdaki şekilde açıklayabiliriz.

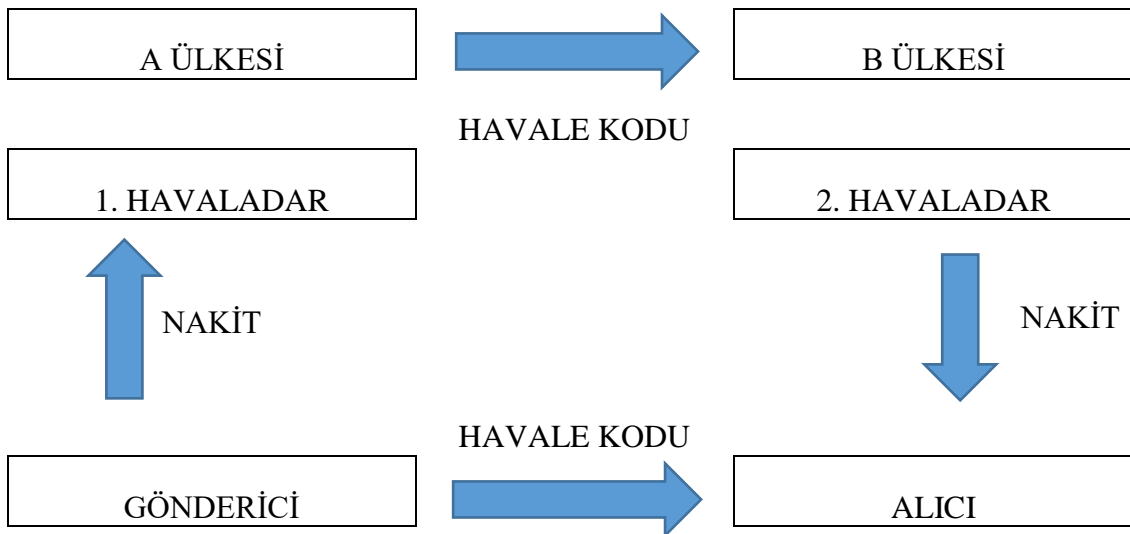
- *Bankacılık Sisteminin Kullanılması*

Finansal kuruluşlar ticari yaşamda gerek ülke içinde gerekse uluslararası alanda para hareketleri açısından en önemli araçtır. Terör örgütleri ve suç örgütleri tarafından özellikle finansal sektörün temel aktörü olan bankalar çoğunlukla uluslararası bağlantıları nedeniyle kullanılmaktadır. Ödeme sistemlerinde meydana gelen teknolojik gelişmeler, hız ve lojistik avantajlar yasal finansal sistemlerin terörist fonların transferi amacıyla kullanılma riskini artırmaktadır. Bankacılık sektöründe günlük yaşamı kolaylaştıran internet bankacılığı, ATM ve kredi kartları, ön ödemeli kartlar ve seyahat çekleri TF amacıyla da sıklıkla kullanılmaya müsait hizmetlerdir.

- *Alternatif Havale Sistemlerinin Kullanılması*

Yeraltı bankacılığı olarak da adlandırılabilen alternatif bir ödeme aracı hüviyetindeki havala sistemi özetle, fonların geleneksel bankacılık sistemi kullanılmadan bir bölgeden diğerine fiziki olarak yer değiştirmeksizin gönderilmesini sağlayan bir sistemdir. Güvene dayalı, hızlı ve ucuz olan söz konusu sistem, anonimliği sağlaması, paranın kaynağına ilişkin bilgi sunumunun zorunlu olmaması ve sistematik bir kayıt sürecine tabi olmaması gibi avantajlarıyla TF kapsamında riskli ve suistimale son derece açık bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Havala sisteminin genel sistematığı aşağıdaki gibi şematize edilebilir:

Havala sisteminde, A ülkesindeki gönderici, B ülkesindeki alıcıya para göndermek istemektedir. Bunun için gönderici elindeki nakit ile A ülkesindeki 1. Havaladara başvurur ve nakdi teslim eder. Nakdi alan 1. Havaladar, göndericiye bir havale kodu verir. Ardından Alıcının bulunduğu B ülkesindeki 2. Havaladara durumu bildirir ve havale kodunu ona da iletir. Havale kodunu alan gönderici, alıcıyı arayarak havale kodunu ve B ülkesindeki 2. Havaladara bilgisini alıcıya verir. Alıcı da kendisinin de bulunduğu B ülkesindeki 2. Havaladara gider, kodu söyler ve kendisine gönderilen nakdi teslim alır. Bu arada Havaladarlar belli orandaki komisyon bedelini gönderici ve/veya alıcıdan keserek tahsil eder. O an için havaladarlar arasında fiziki bir para transferi olmaz ancak belli periyotlarla havaladarlar kendi aralarında mahsuplaşma yoluna giderler. Nihayetinde alacak bakiyesi olan havaladara alacağı tutar, borçlu havaladar tarafından fiziki olarak kuryelerle ya da yasal mali sistemdeki finansal aktarım yöntemleriyle transfer edilir.

İnternet bankacılığı ve yeni finansal teknolojilerin gelişmesiyle birlikte ise yer altı bankacılığı olarak adlandırılan kayıt dışı ödeme hizmeti sunan söz konusu şebekelerin işleyişi biraz daha farklılaşmış, anlık mesajlaşma programları kullanılarak aktarılan şifreler ve kodlar üzerinden havala şebekelerine dâhil kişilerin şahsi banka hesapları üzerinden internet bankacılığı uygulamaları kullanılarak adeta bir ödeme kuruluşu mantığıyla fon transferleri sağlanır hale gelmiş bulunmaktadır.

Bazı ülkelerde legal olan havala sistemleri, ülkemizin de aralarında yer aldığı diğer bazı ülkelerde illegaldir. FATF tavsiyeleri kapsamında her ülke, gayri resmi bir para veya değer transfer sistemi veya ağı aracılığıyla transfer de dâhil olmak üzere, para veya değer transferi hizmeti sağlayan şahıs veya tüzel kişiliklerin lisanslı veya kayıtlı olmalarının, bankalara ve banka dışı mali kurumlara uygulanan tüm FATF tavsiyelerine tabi tutulmalarının sağlanabilmesi için gerekli önlemleri almalıdır. Her ülke, bu hizmeti yasadışı bir şekilde yerine getiren şahısların veya tüzel kişiliklerin idari, hukuki veya cezai yaptırımlara tabi olmasını temin etmelidir.

Söz konusu tavsiyelere uygun olarak ülkemizde de anılan faaliyetler cezai yaptırıma tabidir.

6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunun “İzinsiz faaliyette bulunmak” başlıklı 28 inci maddesinde; anılan Kanuna göre alınması gereken izinleri almaksızın sistem işleticisi, ödeme kuruluşu veya elektronik para kuruluşu gibi faaliyet gösteren gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlilerinin bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Genel olarak, havala sistemleri finansal kuruluşlarda tutulan meşru işletme hesaplarını kullanarak birbirlerinden ödeme yapmakta veya tahsil etmektedir. Finansal sisteme geçiş bu noktada gerçekleşir ve finansal kuruluşlara söz konusu sistemleri fark etme imkânı da bu noktada ortaya çıkar.

- Nakit Kuryelerin Kullanılması

Terör örgütleri tarafından nakit kuryeler aracılığıyla yapılan para transferinin yasal olmayan amaçlarla kullanıldığı bilinmektedir. Burada kuryeler; üzerlerinde, taşıdıkları eşyaların içerisinde veya kullandıkları araçların belirli bölmelerinde nakit parayı taşıyarak bir yerden bir yere götürülmesini sağlamaktadırlar. Nakit kuryeler hem yurt içi hem de yurt dışı para nakli gerçekleştirilebilmektedirler. Ülke yasal sınırlarından fiziki olarak nakdi geçiren kuryelerin

hedef ülkeye ulaştıktan sonra nakit paraları, finansal sisteme sokmaya çalıştıkları bilinmektedir. Bu aşamada profili ile uyumlu olmayan miktarda nakit bulunduran şahısların fark edilmeleri mümkün olacaktır.

- Ticari Faaliyetlerin Suistimali

Terörist fonların güvenli bir şekilde istenilen noktalara ulaştırılması amacıyla ticari işletmeler ve özellikle ithalat ve ihracat ile uğraşan firmalar kullanılabilir. Bu işletmeler görünürde gerçek bir ticaret yapıyor gibi faaliyet gösterirken arka planda bu fiktif ticaretin bedeli olan tutarlar terör örgütlerine aktarılabilir veya gerçekte bir ticari faaliyet varken bu faaliyet içerisinde gizlenen belli tutarlar terör örgütlerine aktarılabilir. Böylece hem ulusal hem de uluslararası ticaret sisteminde terör örgütleri, kendilerine yakın veya kendilerini destekleyen kişilerin sahip olduğu ticari işletmeleri kullanarak kendilerine fon sağlayabilirler. Hatta terör örgütü bizzat paravan şirket kurup doğrudan kendisine fon sağlayabilir.

- Ödeme Sistemlerinin Kullanılması

Ticari web siteleri ve internet üzerinden ödeme sisteminin; müşterilerin isimlerinin belli olmaması, müşteriler arasındaki işlemlerin yüz yüze yapılmaması, farklı kayıtlar üzerinden işlem yapılabilmesi, dünyanın her yerinden anılan sitelere ve ödeme sistemine erişim sağlanabilmesi, ön ödeme sistemine erişim sağlanabilmesi, ön ödemeli kartların, hediye kartlarının veya hediye çeklerinin kullanılabilmesi, nakit kullanılması halinde ise paranın kaynağının kolaylıkla takip edilememesi dolayısıyla terör örgütleri tarafından faaliyetlerinin finansmanı için toplanan paraların transferinde kullanılma riski oldukça yüksektir.

Cep telefonu ile ödeme sistemleri de suçlular ve teröristler açısından paranın alınması ve transfer edilmesi için en uygun araçlardan biri olarak kabul edilmektedir.

- Kripto Para Kullanılması

Gelişen teknoloji ile birlikte kripto (şifreli) paralar olarak bilinen varlıkların kullanımı yaygınlaşmış ve kripto paralar terör örgütleri tarafından da kullanılabilir hale gelmiştir. Kripto para birimleri, para otoritelerinin ve hükümetlerin kontrolünde olmayıp, şahıslar arasında cüzdandan cüzdana çok rahat bir şekilde transfer edilebilmektedir. Kripto paraların saklandıkları elektronik cüzdanların sahipliğinin tespitinin çok zor olması da, TF açısından bir risk faktörüdür. Bu bakımdan kripto para hizmet sağlayıcıları TF açısından suistimale açık kuruluşlardır.

B) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU

a) Uluslararası Düzenlemelerde Terörizmin Finansmanı Suçu

1999 tarihinde Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde hazırlanan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede; terörün amacı, bir topluluğun gözünü korkutmak veya bir hükümeti veya uluslararası örgütü bir şey yapmaya veya yapmamaya zorlamak olarak tarif edilmiştir. Bu sözleşmenin ekinde, 1970 yılından itibaren terörle mücadele kapsamında BM nezdinde hazırlanan, hava ve deniz ulaşım faaliyetlerinin güvenliği, diplomatik faaliyetlerin güvenliği ve kitle imha silahlarının korunmasına ilişkin 9 sözleşme ve protokole yer verilmiştir.

Sözleşmenin temel özelliği terörizmin finansmanını ayrı bir suç olarak düzenlemesi ve ister yasa dışı ister yasal kaynaklardan elde edilmiş olsun terörizmin finansmanında kullanılan veya kullanılacak ya da terörizmin finansmanından elde edilecek gelirlere el konulması hükmünü getirmesidir. Sözleşmenin 2 nci maddesi ile terörizmin finansmanından neyin anlaşılacağı açıklanmıştır. Buna göre, bir kimsenin sözleşmede belirtilen eylemlerde kullanılmak amacıyla ya da kısmen veya tamamen bu tür eylemlerde kullanılacağını bilerek fonlar toplaması ve sağlaması terörizmin finansmanı sayılır. Sözleşme, terörizmin finansmanını suç olarak düzenlemekle kalmamış, aynı zamanda bu suçun önüne geçebilmek için birtakım somut önlemler getirmiştir. Bunların bir kısmı uluslararası yardımlaşmanın sağlanması amaçlıyken, bir kısmı ise terörü finanse eden kaynakları bitirmeye yöneliktir. Sözleşmede Taraf Devletlerin, terörizmin finansmanında kullanılan veya kullanılmak üzere hazırlanan paraların belirlenmesine, tespitine ve ele geçirilmesine yönelik olarak, FATF' in 40 Tavsiye + 11 Etkililik Kriteri standardında olduğu gibi banka, para transfer eden kurumlar ve diğer finansal kuruluşlara; kimlik tespiti yapma, isimsiz hesap açmama, şüpheli işlem bildiriminde bulunma gibi yükümlülükler getirmeleri ve nakit paranın sınırdan geçişinin denetlenmesi için düzenlemeler yapmaları istenmiştir.

Terörizmin finansmanına ilişkin diğer bir düzenleme olan ve AB'nin çalışmalarıyla hazırlanan 2015/849 sayılı "Finansal Sistemin Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Dair Direktif" in 1 inci maddesinde; üye ülkelerin karapara aklama ve terörizmin finansmanını yasaklamaları gerektiği ifade edilmiştir. 2017/541 sayılı Direktif kapsamında ise ilgili Direktifin 1 inci maddesinde; üye devletlerin, doğası ve bağlamı gereği bir ülkeye veya uluslararası bir kuruluşa ciddi şekilde zarar verebilecek, ulusal yasalara göre suç olarak tanımlanan kasıtlı eylemlerin işlendiği yerde terör suçu olarak tanımlanmasını sağlamak için gerekli önlemleri alacakları belirtilmiştir. Aynı Direktifin 11 inci maddesinde ise; terörizmin finansmanı suçu açıklanmıştır.

2015/849 sayılı Direktif kapsamında; hak sahibi ve siyasi nüfuz sahibi kişiler tanımlanmış, isimsiz hesap açılması yasaklanmış, yüz yüze olmayan işlemler ve muhabir bankacılık işlemlerinin nasıl yürütülmesi gerektiği hususu belirtilmiş ve Müşteri Durum Tespiti'ne (Customer Due Diligence-CDD) ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. 2019/1153 sayılı Direktif kapsamında; Yükümlülerin herhangi bir ekonomik ve hukuki sebebi bulunmayan karmaşık, olağandışı büyük çaplı işlemlerin, aklama ve terörizmin finansmanı ile bağlantılı olması ihtimaline karşı özel dikkat göstermeleri gerektiği vurgulanarak aklama veya terörizmin finansmanı suçunun işlendiğine ya da teşebbüs edildiğine dair bir bilgi, şüphe ya da şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde durumun Mali İstihbarat Birimine bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

BM platformunda Terörizmin Finansmanı Konvansiyonuna ek olarak, BM Şartı'nın VII. Bölümü çerçevesinde TF ile mücadelede hedeflenen mali yaptırımların uygulanması konulu bağlayıcı tedbirler de yer almaktadır. Bu tedbirlere uyum FATF'in 6 no.lu tavsiyesi ile 10 no.lu etkililik kriterinde de ele alınmaktadır. Bu çerçevede Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) kararları uyarınca iki temel yaptırım rejiminin ön plana çıktığı görülmektedir.

- 1267(1999), 1988(2011), 1989(2011), 2253(2015) El Kaide, DEAŞ ve Taliban.
- 1373(2001) Diğer terör örgütleri.

Bunun dışında ön plana çıkan BMGK Kararları arasında:

- 1452(2002) Dondurulan fonlara erişim için Yaptırımlar Komitesinin iznini alma,
- 1730(2006) Yaptırımlara karşı itiraz için BMGK Odak Noktası ataması,
- 1904(2009) Yaptırımlara karşı itiraz için BMGK'da Ombudsman müessesesinin kurulması,
- 2270(2014), 2178(2014) Yabancı terörist savaşçıların seyahat ve eğitim amaçlı finansmanının önlenmesi,

yer almaktadır.

b) Ulusal Mevzuatımızda Terörizmin Finansmanı Suçu

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1 inci maddesinde terör, cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemler olarak tanımlanmıştır.

6415 sayılı Kanununun 4 üncü maddesi birinci fıkrasına göre; 3 üncü madde kapsamında suç olarak düzenlenen fiillerin gerçekleştirilmesinde tümüyle veya kısmen kullanılması amacıyla veya kullanılacağını bilerek ve isteyerek belli bir fiille ilişkilendirilmeden dahi bir teröriste veya terör örgütlerine fon sağlayan veya toplayan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Aynı kanunun ilgili maddesinin ikinci fıkrasına göre; Birinci fıkrada sayılan fiillerin, örgütü kuran veya yöneten ya da örgüt üyesi tarafından gerçekleştirilmesi hâlinde bu kişiler hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları uyarınca verilecek ceza üçte birine kadar artırılır.

Söz konusu 6415 sayılı Kanununun 3 üncü maddesine göre fon sağlanması veya toplanması yasak fiiller aşağıda sıralanmıştır.

a) Bir halkı korkutmak veya sindirmek ya da bir hükûmeti veya uluslararası kuruluşu herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacıyla, kasten öldürme veya ağır yaralama fiilleri.

b) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında terör suçu olarak kabul edilen fiiller.

c) Türkiye'nin taraf olduğu;

- 1) Uçakların Kanun Dışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşmede,
- 2) Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşmede,
- 3) Diploması Ajanları da Dâhil Olmak Üzere Uluslararası Korunmaya Sahip Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşmede,
- 4) Rehine Alınmasına Karşı Uluslararası Sözleşmede,
- 5) Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşmede,
- 6) Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşmeye Munzam, Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havaalanlarında Kanun Dışı Şiddet Olaylarının Önlenmesine İlişkin Protokolde,
- 7) Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşmede,
- 8) Kıta Sahanlığında Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokolde,
- 9) Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşmede yasaklanan ve suç olarak düzenlenen fiiller.

3) FİNANSAL KURULUŞLAR VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI KAPSAMINDAKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A) 5549 SAYILI SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FİNANSAL KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Suç gelirlerinin aklanmasının ve terörizmin finansmanının önlenmesi, söz konusu suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanabilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için, ilgili mevzuatta önleyici tedbirler kapsamında “yükümlüler” belirlenmiş ve yükümlülere yönelik birtakım yükümlülükler getirilmiştir.

a) Yükümlü

Yükümlü olarak tanımlanan finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli iş ve mesleklerin faaliyet alanları ve verdikleri hizmetlerden dolayı suçlular tarafından aracı olarak kullanılabilme ihtimali bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, yükümlüler tarafından yapılan işlemler ve verilen hizmetler suçlular tarafından suç işlemek amacıyla kullanılabilir. Bu durumun önlenmesi, yükümlülerin aklama ve TF suçu ve bu suçlarla mücadele konusunda bilinçlendirilmeleri ve farkındalıklarının artırılması amacıyla “önleyici” bir fonksiyon üstlenmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla, yükümlüler suçla mücadelede MASAK’ın en önemli paydaşı konumundadır.

Yükümlüler, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanununun 2/1-d maddesi ile Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Tedbirler Yönetmeliği) 4/1 maddesinde belirlenmiştir. Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde faaliyet alanları itibarıyla yükümlülerin; *bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Cumhurbaşkanınca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenleri*, ifade ettiği hükmüne yer verilmiştir. Tedbirler Yönetmeliğinde ise tek tek sayılmıştır.

Tedbirler Yönetmeliğinin 3/1 maddesinin (f) bendinde, Yönetmeliğin 4/1 maddesinin (a) ila (h) ve (m) bentlerinde sayılan aşağıdaki yükümlüler ile bankacılık faaliyetleriyle sınırlı olmak üzere Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. “finansal kuruluş” olarak tanımlanmıştır.

- a) Bankalar,
- b) Bankalar dışında banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar,
- c) Kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler,
- ç) Finansman ve faktoring şirketleri,
- d) Sermaye piyasası aracı kurumları, ve portföy yönetim şirketleri,
- e) Ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları,
- f) Yatırım ortaklıkları,
- g) Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri ile sigorta ve reasürans brokerleri,
- ğ) Finansal kiralama şirketleri,
- h) Sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde takas ve saklama hizmeti veren kuruluşlar,

i) Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş (Bankacılık işlemleri ile sınırlı olmak üzere),

m) Kıymetli madenler aracı kuruluşları.

b) Yükümlülükler

Suç gelirlerinin aklanmasının ve terörizmin finansmanının önlenmesi, söz konusu suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanabilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için, ilgili mevzuatta “yükümlüler” belirlendiği ve yükümlülere yönelik birtakım “yükümlülükler” getirildiği yukarıda ifade edilmişti. Bahsi geçen yükümlülükler, 5549 sayılı Kanunun 3 ila 9/A maddelerinde tanımlanmış olup, yükümlülüklerle ilişkin daha detaylı düzenlemelere ilgili Yönetmelik ve Tebliğlerde yer verilmiştir.

5549 sayılı Kanun ile ilgili mevzuat kapsamında finansal kuruluşlar aşağıda belirtilen yükümlülüklerle tabidir.

- Müşterinin Tanınması Yükümlülüğü

5549 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre yükümlüler, müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar kapsamında; kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek ve gerekli diğer tedbirleri almak zorundadır.

Müşterinin tanınmasına ilişkin detaylı düzenlemeler ise, Tedbirler Yönetmeliğinin 5 ila 26/A maddelerinde yapılmıştır. Müşterinin tanınması yükümlülüğü kapsamında alınması gerekli en önemli tedbir “kimlik tespiti”dir. Söz konusu Yönetmelikte hangi işlemlerde ve ne şekilde kimlik tespiti yapılacağı detaylı bir şekilde açıklanmış olup, buna göre kimlik tespiti yapılması gerekli olan işlemler, işlem tutarına bağlı olanlar ve olmayanlar şeklinde sınıflandırılmıştır.

Buna göre yükümlülerin;

- ❖ Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,
- ❖ Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin,
- ❖ Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,

Kimlik tespiti yapmaları ve kimlik tespitine esas teşkil eden bilgilerin doğruluğunu teyit etmeleri gerekmektedir.

Bunlar dışında yükümlüler;

- ❖ İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı seksen beş bin TL veya üzerinde olduğunda,
- ❖ Elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yedi bin beş yüz TL veya üzerinde olduğunda,

Aynı şekilde kimlik tespiti yapmak zorundadırlar. Kimlik tespitinin, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanması gerekmektedir.

Tedbirler Yönetmeliğinin 22 nci maddesinde işlemin reddi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesine ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre; kimlik tespitinin yapılamadığı veya iş ilişkisinin amacı hakkında yeterli bilgi edinilemediği durumlarda iş ilişkisi tesis edilemez ve talep edilen işlem gerçekleştirilemez. Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe duyulması nedeniyle yapılması gereken kimlik tespit ve teyidinin yapılamadığı durumda iş ilişkisinin sona erdirilmesi ve belirtilen bu hususların şüpheli işlem olup olmadığının da ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

- **Devamlı Bilgi Verme Yükümlülüğü**

5549 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine göre; yükümlüler, taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, MASAK tarafından belirlenecek tutarı aşanları MASAK'a bildirmek zorundadırlar. Devamlı bilgi verme kapsamındaki işlem türleri, bilgilerin ne şekilde ve hangi sürelerde verileceği, kapsam dışında tutulacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar MASAK tarafından belirlenir.

- **Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü**

5549 sayılı Kanunun 7 nci maddesine göre; kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, MASAK ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla sorumludur.

Kendilerinden talepte bulunulanlar savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar.

- **Muhafaza ve İbraz Yükümlülüğü**

5549 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre; yükümlüler, anılan Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlüdür.

- **Elektronik Tebligat Yükümlülüğü**

Elektronik tebligat yükümlülüğü kapsamında, 5549 sayılı Kanunun 9/A maddesi gereğince, Elektronik Tebligat Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 7/1 maddesinde sayılan finansal kuruluşlarca (bankalar, sermaye piyasası aracı kurumları, finansal kiralama, faktoring, finansman şirketleri, sigorta ve emeklilik şirketleri, portföy yönetim şirketleri, Merkezi Kayıt Kuruluşu ve Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi), 5549 sayılı Kanun ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanması kapsamında yapılacak tebligatların, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 7/A maddesinde düzenlenen elektronik tebligata ilişkin usullere bağlı olmaksızın, elektronik ortamda tebliğ edilmesi ve tebligata elektronik ortamda cevap verilmesi gereklidir.

- **Uyum Programı Oluşturulması ve Münhasıran Uyum Görevlisi Atanması Yükümlülüğü**

5549 sayılı Kanunun 5 inci maddesine göre, Başkanlık, bu Kanunun amacına uygun olarak risk temelli yaklaşımla, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması ve bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle, yükümlü ve finansal grup seviyesinde uyumu sağlamak üzere, gerekli yetki ile donatılmış idari düzeyde görevli tayin edilmesi de dâhil gereken tedbirlerin alınması konusunda yükümlüleri ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

5549 sayılı Kanunun 5 inci maddesine dayanılarak hazırlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmelikte (Uyum Yönetmeliği); yükümlülerin uyum programı oluşturmalarına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Uyum Yönetmeliğinin 4 ncü maddesinde uyum programı oluşturacak yükümlüler sayma yöntemi ile belirlenmiştir. Bu madde uyarınca;

- a) Bankalar (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile kalkınma ve yatırım bankaları hariç),
- b) Sermaye piyasası aracı kurumları,
- c) Sigorta ve emeklilik şirketleri,
- ç) Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (Bankacılık faaliyetiyle sınırlı olmak üzere),
- d) Kambiyo mevzuatında belirtilen A grubu yetkili müesseseler,
- e)Finansman, faktoring ve finansal kiralama şirketleri,
- f) Portföy yönetim şirketleri,
- g) Kıymetli madenler aracı kuruluşları,
- ğ) Elektronik para kuruluşları,
- h) Ödeme kuruluşları (Münhasıran fatura ödemelerine aracılık hizmeti, münhasıran ödeme emri başlatma hizmeti ve münhasıran ödeme hesabına ilişkin bilgilerin sunulması hizmetini sağlayanlar hariç)

uyum programı oluşturmak zorundadır.

Uyum Yönetmeliğinin 5 inci maddesinde; suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi için, Kanun ve ikincil mevzuata gerekli uyumun sağlanması amacıyla risk temelli bir yaklaşımla oluşturulacak olan uyum programı aşağıda yer alan tedbirleri içereceği hüküm altına alınmıştır:

- ❖ Kurum politikası ve prosedürlerinin oluşturulması,
- ❖ Risk yönetimi faaliyetlerinin yürütülmesi,
- ❖ İzleme ve kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi,
- ❖ Uyum görevlisi atanması ve uyum birimi oluşturulması,
- ❖ Eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi,
- ❖ İç denetim faaliyetlerinin yürütülmesi.

Uyum Yönetmeliğinin 29 uncu maddesinde ise, “münhasıran uyum görevlisi atayacak yükümlüler”e yer verilmiş olup, buna göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile kalkınma ve yatırım bankaları, bankalar dışında banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar, kambiyo mevzuatında belirtilen B grubu yetkili müesseseler, reasürans şirketleri, varlık yönetim şirketleri, ödeme kuruluşları (Münhasıran fatura ödemelerine aracılık hizmeti, münhasıran ödeme emri başlatma hizmeti ve münhasıran ödeme hesabına ilişkin bilgilerin sunulması hizmetini sağlayanlar), kargo şirketleri ve sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde takas ve saklama hizmeti veren kuruluşların faaliyet izninin alınmasını müteakip otuz gün içerisinde uyum programını oluşturmaksızın idari düzeyde uyum görevlisi atama yükümlülüğü bulunmaktadır.

- ***Şüpheli İşlem Bildirimi Yükümlülüğü***

Şüpheli işlem bildirim, aklama ve terörizmin finansmanı suçlarıyla mücadelenin en önemli unsurlarındandır. Şüpheli işlem bildirim, yükümlüler ile mali istihbarat biriminin (MASAK) işbirliğiyle, aklama ve terörizmin finansmanı faaliyetlerinin tespit edilebilmesini ve önlenmesini amaçlamaktadır. Şüpheli işlem, 5549 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında ve Tedbirler Yönetmeliğinin 27 nci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanmış olup, şüpheli işlem bildiriminin usul ve esasları Tedbirler Yönetmeliğinin 27 ila 30 uncu maddelerinde ve 13 Sıra No.lu MASAK Genel Tebliğinde düzenlenmiştir.

Şüpheli işlem; yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halidir.

“Şüpheli”, işleme konu fon veya malvarlığının yasadışı kaynaktan elde edilmiş olabileceği veya yasadışı bir amaçla kullanılacağı konusunda işlemi gerçekleştiren ve/veya aracılık edenlerde oluşacak, sübjektif bir durumu ifade etmektedir. Yükümlü sübjektif değerlendirmelerini, algı ve sezimleri, işlemin yapılması sırasında müşterinin davranışları, müşteri ile ilgili olarak daha önce elde edilen bilgiler, yapılan işlemin ve işlem tutarının müşterinin mali profili ile uyumu ve diğer unsurları dikkate alarak oluşacak kanaatine göre belirlemektedir.

Şüpheli bir işlemle karşılaşıldığında, işlem hakkında yetki ve imkânlar ölçüsünde araştırma yapıldıktan sonra, edinilen bilgi ve bulgular çerçevesinde, Şüpheli İşlem Bildirim Formu (ŞİB formu) doldurulmak suretiyle MASAK’a şüpheli işlem bildiriminde bulunulması gerekmektedir.

Şüpheli işlemler, herhangi bir parasal sınır gözetmeksizin MASAK’a bildirilir. Şüpheli işlemlerin devamlı bilgi verme kapsamında bildirilmiş olması şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Şüpheli işlem kavramında geçen işlem ifadesi tek bir işlem ile sınırlı olmayıp, birden çok işlemi kapsayabilir. Birden çok işlem bir arada ele alınarak değerlendirildiğinde şüphe arz eden işlemler için tek bir ŞİB formu düzenlenir.

Ayrıca yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dâhil hiç kimseye açıklayamazlar.

c) Yükümlülük Denetimi Faaliyetleri

Yükümlülerin yükümlülüklerle uyum durumu, yükümlülük denetimleri ile tespit edilmekte olup, yükümlülüklerle aykırı davranışlar hakkında idari ve adli yaptırımlar uygulanmaktadır.

5549 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde düzenlenen “yükümlülük denetimi”; yükümlülerin yükümlülüklerle uyum durumunu tespit amacıyla yapılan “yükümlülüklerle uyum denetimi” ve yükümlülük ihlallerinin tespiti amacıyla yapılan “yükümlülük ihlal incelemesi” olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Yükümlülüklerle uyum denetimi bir uygunluk denetimi olup, yükümlünün faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunun ve etkinliğinin belirlenmesidir. Yükümlülüklerle uyum denetimi; münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılabilir.

Yükümlülük ihlal incelemesi ise, yükümlülük ihlalinde bulunulup bulunulmadığının, ihlalin bulunması halinde ihlal türü, sayısı, tarihi ve sorumlularının tespitine yönelik bir denetimdir.

Yükümlülük denetimi, 5549 sayılı Kanununun 2 nci maddesinde sayılan denetim elemanları olan Başkanlığımızda istihdam edilen Hazine ve Maliye Uzmanları, Vergi Müfettişleri, Gümrük ve Ticaret Müfettişleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri, Sigorta Denetleme Uzman ve Aktüerleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Denetçileri ve Uzmanları vasıtasıyla yerine getirilir.

Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları, 5549 sayılı Kanun kapsamında kamu kurum ve kuruluşları da dâhil gerçek ve tüzel kişilerden ve tüzel kişiliği olmayan

kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve kanunî defterleri istemeye ve bunlar nezdinde her türlü evrak ve kayıtları incelemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya yetkili olup ayrıca diğer kanunların kendilerine verdiği yetkileri de kullanır.

Ayrıca denetim elemanlarının, kendi görev alanlarına ilişkin olarak kurumlarınca verilen görevleri yaparken tespit ettikleri yükümlülük ihlallerini Başkanlığımıza bildirmeleri gerekmektedir.

Yükümlülük denetimi neticesinde denetim elemanları tarafından düzenlenerek Başkanlığımıza sunulan raporlar, belirlenen rapor standartlarına uygunluk ve hukuki ya da maddi hata bulunup bulunmadığı yönünden değerlendirilir. Yapılan değerlendirme sonucuna göre işlem tesis edilir. İhlal tespit edilen işlemler için ihlalin mahiyetine göre idari para cezası (İPC) kesilir veya konu Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirilir.

d) Yükümlülük İhlallerine İlişkin Yaptırımlar

Yükümlüler nezdinde yapılan denetimler sonucunda, 5549 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; müşterinin tanınması yükümlülüğü, devamlı bilgi verme yükümlülüğü ve şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün ihlallerinin tespiti halinde, Başkanlık tarafından her bir işlem için ayrı ayrı kanunda belirtilen İPC tutarları yeniden değerlendirilerek artırılmış olarak uygulanır. Finansal kuruluş olan yükümlülerde idari para cezası işlem tutarının **yüzde beşinden az olmamak üzere iki kat olarak** uygulanır.

Diğer taraftan, Kanununun 13 üncü maddesinin iki ve üçüncü fıkralarına göre; Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklerle aykırılık tespit edilmesi halinde yükümlüye yazılı ihtar yapılarak süre verilir. Verilen süreler içinde eksikliklerin tamamlanmaması halinde Başkanlık tarafından Kanunda belirtilen İPC tutarı yeniden değerlendirilerek artırılmış olarak uygulanır ve yükümlüye ikinci ihtar yapılarak yeni bir süre verilir. Bu süre sonunda da eksikliklerin tamamlanmaması halinde verilen ilk idari para cezasının iki katı idari para cezası daha uygulanır. İkinci idari para cezasının tebliğinden itibaren 30 gün içinde eksikliklerinin tamamlanmaması halinde, yükümlünün faaliyetlerinin belli bir süre durdurulması, kısıtlanması veya faaliyet izin belgesinin iptaline yönelik tedbirlerin alınması için durum ilgili kuruma bildirilir. Ayrıca, yükümlülüklere uymayan sorumlu yönetim kurulu üyesine, yoksa üst düzey yöneticisine yükümlüye verilen idari para cezasının dörtte biri uygulanır.

Bu kapsamda, 5549 sayılı Kanununun 13 üncü maddesi doğrultusunda her bir ihlal için 2022 yılında uygulanacak İPC tutarları ve üst tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İlgili Kanun Maddesi	Tek Bir İhlal İçin İPC (TL)	İPC Tutarı Üst Limiti (TL)
Yükümlü (5549 sayılı Kanununun 3 ve 6 ncı maddeleri)	40.860	5.448.000
Yükümlü (5549 sayılı Kanununun 4/1 maddesi)	68.100	5.448.000
Yükümlünün finansal kuruluş olması halinde iki kat ceza (5549 sayılı Kanununun 3 ve 6 ncı maddeleri)	İşlem tutarının %5'inden az olmamak üzere 81.720	54.480.000
Yükümlü finansal kuruluş olması halinde iki kat ceza (5549 sayılı Kanununun 4/1 maddesi)	İşlem tutarının %5'inden az olmamak üzere 136.200	54.480.000

İlgili Kanun Maddesi	Tek Bir İhlal İçin İPC (TL)	İPC Tutarı Üst Limiti (TL)
Yükümlü (5549 sayılı Kanununun 5 inci maddesi)	1. İhtar ve süre verme Verilen süre sonunda eksiklik tamamlanmazsa 681.000 2. İhtar ve süre verme Verilen süre sonunda eksiklik tamamlanmazsa 1.362.000	(Finansal kuruluşlar için) 54.480.000 (Diğer yükümlüler için) 5.448.000

Tablo 1: 2022 Yılı İPC Tutarları

B) 6415 SAYILI TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FİNANSAL KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin terör ve terörizmin finansmanıya mücadeleyle ilişkin kararlarının uygulanması, terörizmin finansmanı suçunun düzenlenmesi ve malvarlığının dondurulmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun 16 Şubat 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan Kanunun uygulanmasına yönelik olarak; terör ve terörizmin finansmanıya etkin mücadele edilmesi kapsamında; malvarlığının dondurulması kararlarının alınması, icrası, kaldırılması, dondurulan malvarlığının yönetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ise 31 Mayıs 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

TF ile mücadele amacıyla 6415 sayılı Kanun ile birlikte bir önleyici tedbir olarak malvarlığı dondurma mekanizması da ihdas edilmiştir.

6415 sayılı Kanun ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte geçen, “Malvarlığı, Fon ve Malvarlığının Dondurulması” tanımları aşağıdaki gibidir:

Malvarlığı: Kanunda “bir gerçek veya tüzel kişinin mülkiyetinde veya zilyetliğinde bulunan ya da doğrudan veya dolaylı olarak kontrolünde olan fon ve gelir ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hâsıl olan menfaat ve değer”,

Yönetmelikte ise “bir gerçek veya tüzel kişinin kısmen veya tamamen mülkiyetinde veya zilyetliğinde bulunan ya da doğrudan veya dolaylı olarak kontrolünde olan fon ve her türlü gelir ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hâsıl olan menfaat ve değer” şeklinde ifade edilmiştir.

Fon: Kanunda “para veya değeri para ile temsil edilebilen taşınır veya taşınmaz, maddi veya gayri maddi her türlü mal, hak, alacak ile bunları temsil eden her türlü belge”,

Yönetmelikte ise “her ne suretle elde edilmiş olursa olsun para veya değeri para ile temsil edilebilen banka kredisi, banka ve seyahat çeki, havale, menkul kıymet, hisse senedi, teminat, tahvil, bono, poliçe, kredi mektubu ve benzeri kıymetler ile taşınır veya taşınmaz, maddi veya gayri maddi, her türlü mal, hak, alacak ve bunlar üzerinde bir mülkiyet hakkını veya menfaati tevsik ve temsil eden elektronik veya dijital ortamdakiler de dâhil olmak üzere her türlü belge” olarak tanımlanmıştır.

Malvarlığının Dondurulması: Kanunda “Malvarlığının ortadan kaldırılmasının, tüketilmesinin, dönüştürülmesinin, transferinin, devir ve temlik edilmesinin ve sair tasarrufi işlemlerin önlenmesi amacıyla, malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin kaldırılması veya kısıtlanması”,

Yönetmelikte ise “Malvarlığının ortadan kaldırılmasının, tüketilmesinin, dönüştürülmesinin, transferinin, devir ve temlik edilmesinin ve sair tasarrufi işlemlerin önlenmesi amacıyla, malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin tamamen kaldırılması veya Kanunun 13 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yapılmasına izin verilen işlemler çerçevesinde kısıtlanmasını” şeklinde ifade edilmiştir.

Söz konusu Kanunun 5 inci maddesi kapsamında, BMGK'nın 1267/1989/2253 ve 1988 sayılı kararları ve bu kararlara dayanılarak çıkarılan müteakip kararlar ile listelenen kişi, kuruluş veya

organizasyonların tasarrufunda bulunan malvarlığının dondurulması kararları Cumhurbaşkanı'nın Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla gecikmeksizin uygulanmaktadır.

Yine aynı Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında, bir yabancı devlet hükümeti tarafından bir kişi, kuruluş veya organizasyonun tasarrufunda bulunan malvarlığının dondurulmasına ilişkin olarak Türkiye'den talepte bulunulması halinde, Değerlendirme Komisyonunca değerlendirilen talep Cumhurbaşkanı tarafından karara bağlanır.

Ayrıca anılan Kanunun 7 nci maddesi kapsamında, Kanun'un 5 inci ve 6 ncı maddelerinde düzenlenen hususlar dışında, mahkemelerce terör örgütü olduğuna kesin olarak karar verildikten sonra Kanun'un 3 üncü ve 4 üncü maddeleri kapsamına giren fiilleri gerçekleştirdiği hususunda makul sebeplerin varlığına istinaden kişi, kuruluş veya organizasyonların Türkiye'de bulunan malvarlığının dondurulmasına ve bu makul sebeplerin ortadan kalkması hâlinde malvarlığının dondurulmasının kaldırılmasına Değerlendirme Komisyonunun önerisi üzerine Hazine ve Maliye Bakanı ile İçişleri Bakanı tarafından birlikte karar verilebilir.

6415 Sayılı Kanunun 5, 6 ve 7 nci Maddeleri Kapsamında Listelenen Kişi, Kuruluş veya Organizasyonların Tasarrufunda Bulunan Malvarlığının Dondurulması

6415 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasında, anılan Kanun hükümlerine göre alınan malvarlığının dondurulması ve bu kararın kaldırılmasına ilişkin kararların Resmî Gazete'de yayımlanacağı, bu kararların yayımı tarihinde, hakkında malvarlığının dondurulması kararı verilen ilgili kişi ve kuruluşa tebliğ edilmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca malvarlığının dondurulması kararı Resmî Gazete'de yayımlandıktan sonra MASAK Başkanlığı tarafından ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile banka ve diğer mali kuruluşlara bildirilir. 6415 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin dört ve beşinci fıkraları ile Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin "Malvarlığının Dondurulması Kararlarının İcrası" başlıklı 14 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca; malvarlığının dondurulması kararının MASAK Başkanlığının talebi üzerine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesinin üçüncü ila yedinci fıkralarında belirtilen usule uygun olarak gecikmeksizin yerine getirilmesi ve **malvarlığının dondurulması kararının yerine getirilmesi talebinde bulunan** gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının; nezdinde, dondurma kararı verilen kişilere ait malvarlığı kaydı **bulunuyor ise** gerekli işlemleri yaparak dondurulan malvarlığına ilişkin bilgilerin **talep (bildirim) tarihinden itibaren yedi gün içinde** MASAK Başkanlığına bildirmesi gerekmektedir.

6415 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında, dondurulmasına karar verilen malvarlığının yönetiminin, ilgili gerçek veya tüzel kişiye ait olduğu, ancak 13 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki işlemler hariç olmak üzere, **malvarlığı dondurulan kişilerin, bu malvarlığının ortadan kaldırılmasına, tüketilmesine, dönüştürülmesine, transferine, devir ve temlik edilmesine veya sair tasarruflara yönelik işlemlerde bulunamayacağı, malvarlığının dondurulması kararının yerine getirilmesi talebinde bulunan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum veya kuruluşlarının da bu tür işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamayacağı ve kolaylaştıramayacağı;** aynı maddenin ikinci fıkrasında malvarlığı dondurulan gerçek kişinin ve bakmakla yükümlü olduğu yakınlarının asgari geçimlerini sağlamak veya ticari işletmeler ve diğer tüzel kişilerin faaliyetlerine devam edebilmelerini temin etmek üzere çeşitli işlemlerin Başkanlığın izniyle yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

4) TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE FİNANSAL KURULUŞLARIN DİKKAT ETMELERİ GEREKEN HUSUSLAR VE ÖRNEK VAKALAR

A) RİSKLERE İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARASI MEVZUATTA YER VERİLEN GENEL GÖSTERGELER VE ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

a) Risk Sınıflandırması

Yükümlülerin sundukları hizmetlerden, TF amacıyla yararlanılması ya da yükümlülerin Kanun ve Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerle getirilen yükümlülükler tam olarak uymamaları gibi nedenlerle yükümlülerin ya da yükümlü çalışanlarının maruz kalabilecekleri mali ya da itibari zarar ihtimali TF kapsamındaki düzenlemelere uyumsuz olarak yürütülecek faaliyetlerin riski olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu kapsamda risk yönetiminin temel amaçları ise, terörizmin finansmanına ilişkin maruz kalınabilecek risklerin tanımlanması, derecelendirilmesi, değerlendirilmesi ve azaltılmasının sağlanmasıdır. Söz konusu parametrelerin doğru bir şekilde uygulanması ve buna ilişkin süreçlerin doğru bir şekilde tasarlanması, finansal kuruluşların, müşterilerini izleme ve kontrole tabi tutabilmelerini sağlayarak potansiyel riskleri yönetmelerine imkân sağlamaktadır.

FATF rehberlerinde ve ulusal mevzuatımızda, finansal kuruluşların TF ile ilişkili maruz kalabileceği risk türlerine yönelik olarak genellikle, “Müşteri Riski”, “Hizmet Riski” ve “Ülke Riski” şeklinde üçlü bir sınıflandırma kullanıldığı görülmektedir.

- *Müşteri Riski*

Müşteri riski kavramı ile; müşterinin faaliyet gösterdiği iş kolunun, yoğun nakit kullanımı, yüksek değerli malların alım satımı veya uluslararası fon transferlerinin kolayca gerçekleştirilmesine imkân vermesi; müşterinin ya da müşteri adına veya hesabına hareket edenlerin, terörizmin finansmanı amacıyla hareket etmesi sebebiyle finansal kuruluşların karşılaşılabilecekleri riskler anlaşılmalıdır.

Müşterilerin sahip olduğu potansiyel TF risklerinin belirlenmesi, genel risk profilinin oluşturulmasında oldukça önem arz etmektedir. Finansal kuruluşlarca buna ilişkin yapılacak değerlendirmeler sonucunda belli ölçütler kapsamında risk skoru belirlenerek gerek müşteri ediniminde gerekse müşterilere uygulanacak izleme ve kontrol faaliyetlerinin belirlenmesinde söz konusu skorlama bir parametre olarak kullanılabilir. Risk skorlamasına dayanarak gösterecek parametreler ise genel itibariyle müşterinin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler, müşterinin mesleği, ticari faaliyetleri, uyruğu, ikamet bölgesi, mali profili vs. olarak örneklendirilebilir.

- *Hizmet Riski*

Hizmet riski kavramından; yüz yüze yapılmayan işlemler, özel bankacılık, muhabir bankacılık gibi hizmetler veya elektronik para, kripto para gibi gelişen teknolojiler kullanılarak sunulacak yeni ürünler kapsamında finansal kuruluşların maruz kalabilecekleri risk anlaşılabilir.

Yeni sunulacak ürün ve hizmetlerin TF amacıyla kullanılabilmesi ihtimaline yönelik olarak, öncesinde risk bazlı yaklaşımla değerlendirilmesi, bu değerlendirme sürecine uyum biriminin

de dâhil olması, söz konusu ürün ve hizmetler hayata geçirildikten sonra, aynı kapsamda meydana gelen etkilerin de risk temelli yaklaşım çerçevesinde izlenmesi gerekmektedir.

- Ülke Riski

Ülke riski kavramından ise, TF önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, bu suçlarla mücadele konusunda yeterli düzeyde işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca birtakım parametreler kapsamında riskli kabul edilen ülkelerin vatandaşları, şirketleri ve mali kuruluşları ile girilecek iş ilişkileri ve yapılacak işlemler sebebiyle finansal kuruluşların maruz kalabilecekleri riskler anlaşılabilir.

Yüksek riskli olarak nitelendirilmesi gereken bölgelere ilişkin ise üzerinde görüş birliğine varılmış bir tanımlama mevcut bulunmamakla birlikte, TF ile mücadele alanında gerek mevzuat düzenlemeleri gerekse kontrol, izleme ve takip süreçleri yetersiz olarak değerlendirilen ülkelerle bağlantılı müşteri, iş ve işlemlerinin risk bazlı yaklaşım çerçevesinde yürütülmesi ve bunlara ilişkin olarak izleme ve kontrol faaliyetlerinin artırılarak, sıkılaştırılmış tedbirlerin uygulanması gerekmektedir.

b) Terörizmin Finansmanı Kapsamında Finansal Kuruluşlara Yönelik Şüpheli İşlem Tipleri

Terör örgütleri ile irtibatından şüphelenilen kişiler veya riskli ülkelerle gerçekleştirilen işlemlere ilişkin Başkanlıkça belirlenen şüpheli işlem tiplerine aşağıda yer verilmiştir:

- ❖ Müşteri hakkında bir terör örgütüne iltisaklı / irtibatlı olduğuna dair medyada menfi haberler çıkmış olması.
- ❖ Bir terör örgütü ile bağlantılı olduğu bilinen gerçek ve tüzel kişiler adına hesap açılması, havale veya elektronik fon transferleri yapılması.
- ❖ Özellikle yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel kişilerden yerelde bir terör örgütüne yakınlığı ile bilinen bir ailenin ferdine mutad bir görünüm sergileyecek şekilde para transferleri yapılması.
- ❖ Riskli ülkelere açılan ticari bir hesaba, hiçbir ticari açıklaması ve ekonomik amacı olmayan tutarlarda paranın elektronik olarak transfer edilmesi ve/veya bu paraların hesaptan çekilmesi.
- ❖ Riskli ülkelere ve/veya bu ülkelerden fonların gönderilmesi ya da alınması, bu ülkelerde bulunan mali kurumlarda hesap açılması veya bu ülkelerdeki bankaların çıkardığı kredi kartlarının kullanılması.
- ❖ Üçüncü kişilerce döviz değişimi yapılarak, terörizm ve kaçakçılığın yoğun olarak görüldüğü veya vergi cenneti olarak bilinen ve müşteriyle açık iş bağlantısı olmayan ülkelere/ülkelerden müşteri adına fon transfer edilmesi.
- ❖ Riskli ülkelere veya riskli ülkeler üzerinden yapılan transfer işlemleri neticesinde kısa süre içerisinde oluşan mevduatların üçüncü şahıslara aktarılması.
- ❖ Özellikle riskli ülkelere veya bu ülkelere, bireysel ve ticari çok sayıda hesap kullanılarak fonların toplanması ve bu fonların az sayıda lehtara yönlendirilmesi.
- ❖ Riskli ülkelere veya riskli ülkeler üzerinden gelen fonların kısa süre içerisinde üçüncü şahıslara aktarılması.

- ❖ Riskli ülkelerden ya da riskli ülkelere yapılan fon transferlerinde, işlemi makul kılacak ticari bir amaç olmaksızın, ticari nitelikli finansal işlemlerin kullanılması.
- ❖ Riskli ülkelerde yerleşik bankalardan kredi kullanılması veya bu bankalardan temin edilen mektuplara istinaden, kredi talebinde bulunulması.
- ❖ Riskli ülkelerde yerleşik gerçek ve tüzel kişiler ile kıymetli taş ve maden ithali ya da ihracı gerçekleştirilmesi.
- ❖ Prim ödemeleri ile müşteriye yapılan ödemelerin riskli ülkelere ve/veya ülkelerden gerçekleşmesi veya bu işlemlerde riskli ülkelerdeki bankaların çıkardığı kredi kartlarının kullanılması.
- ❖ Ülkemizin özellikle çatışma bölgelerine yakın olan güney ve doğu illerinde potansiyel olarak nakit kurye işlemleri olabilecek kişinin mali profili ile orantısız nakit işlemler gerçekleştirilmesi.
- ❖ Kâr amacı gütmeyen kuruluşların beyan edilen amacı, faaliyetleri ve görünen kaynakları ile mali işlemlerin niteliği, büyüklüğü ve toplanan ya da aktarılan fon tutarları arasında uyumsuzluklar olması.
- ❖ Kâr amacı gütmeyen kuruluşların mali işlemlerinin sıklığı ve tutarlarında ani artışlar ortaya çıkması.
- ❖ Kâr amacı gütmeyen kuruluşların hesabında fonların çok uzun süre bekletilmesi
- ❖ Kâr amacı gütmeyen kuruluşların sadece yurt dışından bağış alması veya bağışların önemli bir kısmının yurt dışı kaynaklı olması.
- ❖ Kâr amacı gütmeyen kuruluşların yöneticilerinin yabancı uyruklu olması, özellikle yabancı yöneticilerin ülkeleriyle yapılan büyük tutarlı işlemlerin varlığı ve paranın gönderildiği yerin de riskli ülke olması.
- ❖ Kâr amacı gütmeyen kuruluşların izah edilemeyen bağlantılarının bulunması; örneğin birkaç kuruluşun birbirlerine para transferi yapması ya da aynı adresi, aynı idareciyi veya personeli paylaşması.
- ❖ Yeterli personeli, uygun bir işyeri ya da telefon numaraları bulunmayan kâr amacı gütmeyen kuruluşların, yoğun faaliyette buldukları izlenimi yaratan hesap hareketleri bulunması.

B) VAKA ÖRNEKLERİ

Örnek 1:

Resmî Gazete’de yayımlanan, Hazine ve Maliye Bakanlığının “Malvarlığının Dondurulması Kararı” ile hakkında Türkiye’de bulunan malvarlığının dondurulması kararı alınanlar (X Terör Örgütü) listesinde yer alan Bay A isimli şahsa banka kanalıyla para transfer etmek isteyen Bay B isimli şahsın işlemi Y Bankası tarafından gerçekleştirilmemiş ve MASAK’a gönderilmiştir.

Bay B isimli şahıs hakkında Başkanlıkça yapılan analiz neticesinde, daha önce bir kripto varlık hizmet sağlayıcı firma tarafından şahıs hakkında şüpheli işlem bildirimi gönderildiği ve bu bildirimde, şahsın yüksek hacimli kripto varlık işlemleri gerçekleştirdiğinin bildirildiği anlaşılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda:

Bay B isimli şahıs hakkında Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Kayıtları üzerinde yapılan araştırmada herhangi bir tescil ve çalışma kaydına rastlanılmamış olup, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) kayıtlarında yapılan araştırmada ise beyan ettiği herhangi bir meslek bilgisine rastlanılmamıştır.

Başkanlığımızca erişim sağlanan kayıtlar üzerinden yapılan araştırmada, Bay B adına açılmış olan bütün banka hesaplarının sadece A Bankasında olduğu, şahsın A Bankası dışında Türkiye’de mukim herhangi bir bankada hesabına rastlanılmadığı anlaşılmıştır.

Bankacılık işlem kayıtlarına göre Bay B isimli şahsın 2019-2021 yılları arasında gerçekleştirdiği işlemlerle kimlik tespiti yapılabilen 87 farklı kişiye toplam 1.023.754 TL’ye karşılık gelen para gönderdiği, aynı tarihler arasında gerçekleşen işlemlerle kimlik tespiti yapılabilen 143 farklı gerçek ve tüzel kişiden toplam 1.474.036 TL’ye karşılık gelen tutarda para transferi aldığı anlaşılmıştır.

Şahsın hesabına gönderilen tutarlara ilişkin bazı işlem açıklamalarında dini saiklerle yapılan yardımların istismar edilmesi suretiyle kullanılabilecek kelimeler içeren ifadelerin yer aldığı anlaşılmıştır.

Bankacılık işlem kayıtlarına göre Bay B isimli şahsın 2019-2021 yılları arasında gerçekleştirdiği işlemlerin karşı tarafında kimlik tespiti yapılabilen toplam 216 gerçek ve tüzel kişinin yer aldığı, bu kişiler hakkında Başkanlığımızca yapılan araştırma neticesinde 56 gerçek kişi hakkında “Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma” suçundan soruşturma kaydı bulunduğu anlaşılmıştır.

Bay B isimli şahsın kripto varlık hizmet sağlayıcı firma nezdindeki hesap hareketlerinin incelenmesi neticesinde ise iki farklı işlem türü tespit edilmiştir.

- Şahsın kripto varlık cüzdanına, kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından düzenli olarak gönderilen kripto paraların ekseriyetle aynı gün içerisinde TL’ye çevrilerek banka hesabına aktarılmasına yönelik işlemler,
- Şahsın kripto şirket nezdindeki hesabına TL olarak gönderilen tutarların ekseriyetle aynı gün içerisinde kripto paraya çevrilerek kimliği belirsiz kişilere ait cüzdanlara aktarılmasına yönelik işlemler.

Yapılan analiz çalışması sonucunda hazırlanan Bilgi Notu Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) ile paylaşılmıştır. EGM tarafından yapılan çalışmada, Bay B isimli şahsın çatışma bölgeleriyle bağlantılı olduğu ve bu bölgede bulunan kamplarda tutulan yabancı şahıslara

yurt dışından para gönderilmesi işlemlerine aracılık ettiği ve bu işlemlerde gizliliği sağlayabilmek adına kripto varlıkları kullandığı tespit edilmiş ve tüm bu tespitler birleştirilerek Cumhuriyet Savcılığına gönderilmiştir.

Cumhuriyet Savcılığı tarafından TF suçu kapsamında iddianame düzenlenmiş olup, şahıs hakkında kovuşturma süreci başlamıştır.

Örnek 2:

Başkanlığımıza bir finansal kiralama şirketinden intikal eden bir şüpheli işlem bildirimine göre, finansal kiralaması yapılan iş makinesinin geri ödemelerinde yaşanan gecikme ve firma yetkililerine telefonla ulaşılamaması nedeniyle şirket adresine ziyaret gerçekleştirildiği, komşu esnaftan yakın zaman önce şirket ofisinin önüne bir kamyonet geldiği ve tüm malzemelerin taşındığı, firma yetkililerinin uzun zamandır ortalıkta görünmediği bilgisine ulaşılmıştır. Akabinde GPS kaydından ekipmanın en son çatışma bölgesi sınırına yakın bir alanda olduğu tespit edilmiştir. Taşınma aşamasında gelen kamyonetin plakası komşu esnaf kamerasından tespit edilmiştir. Ekipmanın bulunduğu yer dolayısıyla terörizmin finansmanı şüphesi doğmuş olduğundan Başkanlığımıza şüpheli işlem bildirimini yapılmıştır.

Başkanlığımızca yapılan analiz neticesinde, kamyonetin üzerine kayıtlı olduğu Bay A hakkında daha önce bir sigorta şirketi tarafından Başkanlığımıza şüpheli işlem bildirimini yapıldığı ve söz konusu bildirimde, Bay A isimli şahsın; bir adet DASK poliçesinde sigortalı sıfatıyla yer aldığı, söz konusu poliçede sigorta ettiren olarak kaydedilen kişinin ise, hakkında terör örgütü üyesi olması nedeniyle malvarlığı dondurma kararı verilen Bay B olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca firma yetkililerinin para transferlerinin incelenmesi neticesinde hesaplarına yurtdışından gelen meblağların yurtiçinde farklı kişilerin hesaplarına gönderildiği ve bu kişiler arasında silahlı terör örgütüne üye olma, örgütün veya amacının propagandasını yapma, göçmen kaçakçılığı yapma, uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti yapma veya sağlama suçlarından UYAP kaydı olanlar bulunduğu görülmüş olup, konu terörizmin finansmanı şüphesi kapsamında EGM'ye gönderilmiştir.

EGM tarafından yapılan HTS ve Baz analizi neticesinde, Bay A isimli şahsın telefonunun en son çatışma bölgesi sınırına yakın bir alanda sinyal verdiği ve aynı gün, hakkında terör örgütü üyeliğinden soruşturma yürütülmesi nedeniyle görevden alınmış olan X Belediyesi eski başkanı Bay C ile telefon görüşmesinin olduğu tespit edilmiştir. Devam eden süreçte yapılan teknik takipte de bu iki şahsın görüşmeleri kayda alınmış ve bu görüşmelerde söz konusu ekipmanların terör örgütü tarafından teslim alındığı ikrar edilmiştir.

MASAK ve EGM tarafından yapılan tüm bu tespitler birleştirilerek Savcılığa gönderilmiştir.

Cumhuriyet Savcılığı tarafından, Bay A ve Bay C tarafından gerçekleştirilmiş olan söz konusu finansman faaliyetleri örgüt üyeliğini artırıcı sebep olarak değerlendirilmiş ve bu kapsamda iddianame düzenlenmiştir.

Örnek 3:

Bay A, X Bankasında hesap açtırır ve Bankaya Laleli'den bavul ticareti kapsamında aldığı malları ülkesinde sattığı bilgisini verir. Bay A'nın açtırdığı hesapta az sayıda işlem gerçekleşirken, şahsa havale yöntemi ile farklı ülkelerde bulunan çok sayıda kişiden para gönderilir.

X Bankası tarafından Bay A'nın hesap ve havale hareketleri, transfer mesajı örnekleri, pasaport fotokopisi ve müşteri bilgi formu araştırılır. Müşterinin bankacılık işlemlerinin, hesap açtırırken verdiği bilgilerle uyumsuzluk göstermesi ve şahsa gelen tutarların yüksek miktarlara ulaşması üzerine X Bankası Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunur.

Şüpheli işlem bildiriminde bulunulduktan kısa bir süre sonra, Bay A'nın kardeşi Bay B bankanın aynı şubesi nezdinde hesap açtırır ve şube yetkililerine kardeşi Bay A'nın hesaplarında oluşan tutarları vekâletname ile çekmek istediği bilgisini verir. Banka görevlileri vekâletnameyi tetkik ettiklerinde Bay A'nın vekâletnameyi cezaevinden verdiğini görürler. Banka yetkilileri tarafından Bay B'ye kardeşi sorulduğunda, önce şehir dışında olduğunu daha sonra iftiraya uğradığı için cezaevinde bulunduğuna ilişkin birbiriyle tutarsız bilgiler verir. Banka şahsın kimlik bilgileri, vekâletname örneği ve müşteri bilgi formu örneği ile birlikte, Başkanlığa ilave şüpheli işlem bildiriminde bulunur.

Başkanlık tarafından yapılan araştırmada;

- Bay A'nın, terör örgütü üyeliği nedeniyle Mahkeme tarafından hapis cezasına mahkûm edildiği bununla birlikte kardeşi Bay B'nin ise sabıka kaydının bulunmadığı,
- Bay A'nın, X Bankası nezdindeki hesabına gelen çok sayıda havaleyi tahsil ettiği,
- Şahısların, hesapları dışında adlarına gelen çok sayıda para transferinin bulunduğu, tespit edilmiştir.

Şahısların adlarına ve hesaplarına gelen para transferleriyle ilgili araştırmalar derinleştirildiğinde;

- Transferlerin çoğunun Avrupa'da bulunan 9 farklı ülkede ikamet eden farklı kişiler tarafından yapıldığı ve bu kişilerden bazıları hakkında farklı ödeme kuruluşlarından terör bağlantısı nedeniyle şüpheli işlem bildirimini gönderildiği,
- Bay A ve Bay B'nin; yurt dışından gelen transfer tutarlarını nakit olarak çektikleri veya yurt içinde bulunan çeşitli kişilere transfer ettikleri anlaşılmıştır.

Transfer edilen kişilerin suç kayıtları araştırıldığında, ya kendilerinin ya da aile fertlerinden bazılarının terör örgütü üyeliği, terör örgütüne yardım veya terör propagandası yapmak suçlarından soruşturma ve kovuşturma kayıtlarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmalar sonucunda; X Bankası nezdinde gerçekleşen işlemlerin terörizmin finansmanı suçunu oluşturabileceği değerlendirilerek, konu ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirilmiştir.

Örnek 4:

Başkanlığımıza bir ödeme kuruluşundan intikal eden bir şüpheli işlem bildirimine göre; açık kaynaklarda FETÖ/PDY terör örgütü kapsamında örgüt yöneticiliği suçlamasıyla arandığı anlaşılan ve FETÖ/PDY'nin Avrupa yapılanmasıyla iltisaklı olduğu istihbar olunan **Bay A** isimli şahsın Avrupa'dan, Türkiye'de ikamet eden **Bay H** isimli şahsa 2022 yılında 1.000.-USD tutarında ödeme kuruluşu havalesi gerçekleştirme girişiminde bulunduğu, ancak 24.12.2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararla Bay A hakkında malvarlığı dondurma kararı bulunduğu için işlemin gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit üzerine Başkanlığımızca geçmişe dönük yapılan incelemede 2 yıl önce Bay A'nın, Bay H isimli şahsa Avrupa'dan ödeme kuruluşu havalesi yoluyla 3.000.-USD tutarında daha para transferi yaptığı anlaşılmıştır.

Ayrıca Bay A'nın, Bay H isimli şahsa X Bank internet şubesi kanalıyla 2018'de 10.000.-TL, 2019'da 20.500.-TL ve 2020 yılında 35.500.-TL tutarında daha havale işlemi gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Başkanlığımızca incelemelerin devam ettiği esnada aynı ödeme kuruluşundan, Bay H isimli şahsa, Avrupa'daki Bay A ile aynı adreste ikamet eden bir başka şahıs (**Bayan C**) tarafından yine 1.000.-USD tutarında ödeme kuruluşu havalesi gerçekleştirildiği yönünde bir şüpheli işlem bildirimini daha alınmıştır.

Başkanlığımızca yapılan araştırmada Bayan C'nin Bay A'nın kız kardeşi olduğu tespit edilmiş ve para transferini Bay A hakkında malvarlığı dondurma kararı bulunduğu için kız kardeşi üzerinden yapmaya çalıştığı değerlendirilmiştir.

Paranın alıcısı konumunda olan **Bay H isimli şahıs** hakkında yapılan incelemede ise;

- 2022 Mayıs itibariyle "XYZ Teknoloji Ltd. Şti."nde SGK kaydının bulunduğu,
- Şahsın UYAP kaydının bulunmadığı,
- 2020 ve 2021 yıllarında "Ad Soyad: DDD, TCKN: 8888888888, X Ceza İnfaz Kurumu" işlem açıklamasıyla 2.000 ile 3.000.-TL arasında 8 adet EFT gönderdiği, DDD isimli şahsın terör örgütüne yardım ve uyuşturucu ticareti dâhil çeşitli suçlarla bağlantılı UYAP kayıtlarının bulunduğu,

Tespit edilmiştir. Başkanlığımızca özellikle **Bay H** ile ilgili bilgi notu düzenlenerek adli makamlar ve EGM ile paylaşılmıştır. EGM tarafından Bay H hakkında yürütülen soruşturmada telefon dinlemesi yapılmıştır. Bay H'nin telefon konuşmalarında cezaevindeki terör örgütü üyeleri ve aileleri hakkında görüşmeler yapıldığı tespit edilmiş ve Bay H hakkında terörizmin finansmanı suçundan dava açılmıştır.

Örnek 5:

Başkanlığımıza bir bankadan intikal eden şüpheli işlem bildirimine göre,

Bankanın X şubesindeki ATM'den kendi hesabına kartsız para yatırmak istediğini söyleyen A kişinin aslında o hesabın gerçek sahibi olmadığı güvenlik görevlisinin şüphelenmesi üzerine anlaşılmıştır. Banka tarafından yapılan araştırmada aslında başka bir ilde adres kaydı

olan A kişinin diğer ilde bulunan B kişinin hesabına para yatırmaya çalıştığı tespit edilerek konu Başkanlığımıza intikal ettirilmiştir.

Başkanlığımızca yapılan incelemede, söz konusu işlemin cep telefonundan doğrulama kodu istenmeyen bir bankadan yapıldığı, hesabına para yatırılan kişinin bir terör örgütü üyeliğinden hakkında UYAP kaydı bulunduğu tespit edilmiştir. Konu Başkanlığımız tarafından terörizmin finansmanı şüphesi ile adli makamlara intikal ettirilmiştir.

Adli makamların konuyla ilgili açtıkları soruşturma, A ve B kişilerinin bağlantılı oldukları diğer şahıslar üzerinden derinleştirilmiştir. 154 şüpheli kişiye ulaşan soruşturma neticesinde bir terör örgütünün, üyelerine para ulaştırma yolu olarak kartsız ATM işlemlerini kullandığı ortaya çıkarılmış ve şahıslar hakkında terörizmin finansmanı suçundan dava açılmıştır.

Örnek 6:

Başkanlığımıza bir ödeme kuruluşundan intikal eden şüpheli işlem bildirimine göre;

2020 ile 2022 arasında, serbest olarak çalıştığını beyan eden Bay M isimli kişiye X ülkesindeki Bay A isimli kişiden 15 işlemde 15.790.-USD tutarında uluslararası para transferi geldiği tespit edilmiştir. Yine aynı tarihler arasında Bay M isimli kişiye X, Y ve Z ülkelerindeki 6 farklı kişiden 4 işlemde 530.-EUR, 5 işlemde 1.800.-USD tutarında uluslararası para transferi geldiği tespit edilmiştir.

İşlem tutarlarının 200.-USD ile 900.-USD aralığında olduğu ve işlemlerin tamamının İzmir/Gazimur ve İzmir/Konak'ta bulunan 2 farklı ödeme kuruluşu temsilcisinden yapıldığı anlaşılmıştır.

Başkanlığımızca terörizmin finansmanının önlenmesi kapsamında yapılan inceleme sonucunda, basın yayın organlarında yayımlanan haberlerde FETÖ/PDY terör örgütü üyeliğinden aranan Bay A isimli bir şahsın FETÖ terör örgütü liderinin yaşadığı bilinen adrese yakın bir bölgede yaşadığı görülmüştür.

Gazete haberleriyle uyumlu şekilde bahsi geçen işlemde gönderici olarak yer alan Bay A isimli şahsın, söz konusu tutarları FETÖ terör örgütü liderinin yaşadığı bilinen bölgeye yakın bir adresten gönderdiği anlaşılmıştır.

Başkanlığımızca yapılan analizde Bay M isimli kişinin herhangi bir suç kaydı olmadığı görülmüştür. Bununla birlikte Bay M'nin Bay A tarafından kendisine gönderilen tutarları aynı gün veya takip eden günler içerisinde Bayan K'ya transfer ettiği tespit edilmiştir.

Bayan K hakkında yapılan araştırmada kendisine ait bir suç kaydına rastlanılmamış ancak eşinin ve kardeşlerinden üçünün silahlı terör örgütü üyeliğinden hüküm giydiği ve cezaevinde bulunduğu anlaşılmıştır.

Başkanlığımızca terör örgütünün finansmanı ile bağlantılı olabileceği şüphesi nedeniyle konu hakkında bilgi notu düzenlenerek adli makamlar ve EGM ile paylaşılmıştır.

Örnek 7:

Başkanlığımıza yapılan şüpheli işlem bildirimlerinden hareketle, Bay (A) nın annesi adına (X) Bankasının (Y) Şubesinde açtırmış olduğu döviz cinsinden hesaplara, açılış tarihinden bir gün sonra başlayan, muhtelif tutarlarda para yatırma işlemi gerçekleştirdiği; en son yapılmak istenen para yatırma işlemine konu paraların ise terör örgütünün şifreli kabul edilen banknotlarından olduğu ve söz konusu banknotlar üzerinde kir, küf, toprak kokusu gibi uzun süredir saklanmış olduğuna dair emareler bulunduğu istihbar edilmiştir. Yaş itibariyle bankacılık hizmetlerine erişiminin ve bu konudaki bilgi düzeyinin düşük olması beklenen Bay (A) nın annesi Bayan (B) hesabına bu işlemleri yapmak isteyen şüpheli hakkında yapılan açık kaynak araştırmaları neticesinde, şahsa ait muhtelif sosyal medya profilleri, bloglar ve bireysel e-ticaret sayfalarının bulunduğu görülmüştür.

Söz konusu blog sayfalarında şahsın bankaya yatırmak istediği paraları bir koleksiyonermiş imajı vererek sergilediği ve ayrıca bir bireysel e-ticaret platformunda şahsa ait hesap üzerinden satışa sunulmuş muhtelif tablolar olduğu görülmüş, tabloların geneline bakıldığında ise herhangi bir koleksiyon değeri bulunmayan nitelikte tablolar olduğu; bununla birlikte ortalama 2.000-TL gibi fiyatlarla listelendiği görülmüştür.

Bay (A) nın bankacılık işlem kayıtları incelendiğinde bir elektronik ödeme kuruluşu nezdinde yer alan hesabına muhtelif kişilerden paralar geldiği, söz konusu paraların hesapta bekletilmeksizin yerel bir kripto varlık hizmet sağlayıcısına transfer edildiği, yine aynı süre içerisinde burada bir kripto varlığa çevrilip kaynağı ve sahiplik bilgisi belirlenemeyen bir başka cüzdana aktarıldığı tespit edilmiştir.

Ayrıca Bay (A) nın (X) bankası (Y) şubesinde işlem yapmak istediği anda yanında farklı uyuktan bir çocuk bulunduğu, çocuğun şahsa baba diye hitap ettiği bilgisi öğrenilmiş, yapılan araştırmada ise şahsın Afrika kıtasında bulunan bir ülkede, Afrika kıtasında bulunan bir ülkenin uyruğunda bulunan bir şahısla evlenme kaydı mevcut olduğu görülmüş, örgütün Afrika ülkelerinde yoğun faaliyetleri bulunduğu göz önünde bulundurulduğunda bunun da bir şüphe arz ettiği düşünülmüştür.

Tüm bu olayların birlikte değerlendirilmesi neticesinde şahsın terörizmi finanse edebileceği şüphesi olduğundan, adli makamlara raporun intikali sağlanmıştır.

5) SONUÇ

Terör örgütlerinin diğer organize suç örgütlerinden farklı olarak kuruluş gayeleri parasal bir kazanç sağlamak olmayıp, örgütsel ve ideolojik faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için mali desteğe ihtiyaç duydukları tabiidir. Terör, uluslararası barış ve güvenliğe yönelik büyük bir tehdit teşkil etmektedir ve motivasyonu ne olursa olsun; nerede, ne zaman ve kim tarafından işlenirse işlensin hiçbir terör faaliyeti meşru görülemez. Türkiye, küresel bir karapara aklama karşıtı ve terörizmin finansmanı ile mücadele organı olan Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) de bir üyesidir. Türkiye, FATF tavsiyelerine bütünüyle riayet etmek için TF ile mücadele konusunda mevzuatını ve uygulamalarını sürekli gözden geçirmektedir. Bununla birlikte, terörizmin, Türkiye Cumhuriyeti ulusal güvenliği için en önemli tehdit olduğu düşünülürse, "Terörizmin Finansmanı" da aynı öneme sahip bir ulusal güvenlik meselesidir.

Ülkemizde yıllardır süregelen terör örgütlerinin faaliyetleri ve güvenlik güçlerimizin mücadelesi, bu örgütler için mali destek alma metotlarında değişim ve dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Özellikle 2000'ler sonrası gelişen teknoloji ve finansal işlemlerin giderek dijitalleşmesi bir yandan yeni araçlar oluştururken bir yandan da finansmana konu paranın denetimine ilişkin yeni sorumluluklar doğurmuştur. Bu sorumluluğun ve denetimin ülke için en önemli paydaşı ise, mevzuatımızda da "Yükümlüler" olarak belirtilen, finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli iş ve meslekler, faaliyet alanları ve verdikleri hizmetlerden dolayı teröristler ve terörizmi finanse edenler tarafından aracı olarak kullanılabilme ihtimali olan kuruluşlardır.

Bu kapsamda, ülkemiz için tehdit oluşturan terör örgütleri ve terörizmin finansmanı suçunun önlenmesi bağlamında 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve 6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun ile alt düzenlemelerinde "Yükümlüler" olarak belirtilen kuruluşların bu kapsamındaki görev ve sorumlulukları terörizmin finansmanı ile mücadelede büyük önem arz etmektedir.